אהני כתיבה לגירעון. וא"ת היכי משמע לומר מה שכתב לו תשלומין דלית ליך עלי כל קבל דיכי שיהא מהני לשומטו מע"ג בגין שיהא טוענה המקשה לומר שלכך כתב לו כן ויש לומר דהכי משמע ליה למקשה תשלומין דלית ליך עלי לא מכח תחילת המלוה שכבר נפרעת בגתינת המשכון כי הקניתיו לך והשתלמו לי ועל שאילה זו יש לך תשלומין עליו וע"כ מקשה למה צריך לכתוב לו כך כדי לשומטו מע"ג בגין בלתו הכי נמי הוא שומטו דממילא קני ליה המשכון ואפילו לא יקנה לו הלוה וא"ת וכיון שאם לא כתב לו הוא פטור מן הגירעון א"כ מלוה הוא שלא יקחנו והיאך הוא מוחר על ידי כתיבה זו וי"ל שמדעתו מקנה לו הלוה לפי שמחזירו לו ימים רבים וכיון שמקנה לו ליכן עוד בידו בתורת הבית העבוט אלא בתורת שאלה א"נ רבנן הוא דתקון שיכתוב כדי שלא יטענו המלוה מלהחזיר כמו שתקן הלל פרוזבול לפי שראה שהיו מנעים מלהלוות (שביעית פ"י מ"ג):

סבר רב כהנא למימר מנכה ליה כחשא דארעא. ומתני' דקתני לומדין כמה היתה ראויה ליעשות גבי מקבל שדה והוכילה הייטו בר מכחשא דארעא א"כ הכא דוקא גבי שומשמי דמכחשי יותר סבר דמנכה לו ואפילו מאן דחיים לכחש גופנא בפ' הכונס (נ"ק דף נט.) הכא מודה לרב אשי דלא חיישינן:

דאי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון. ממתני' דאיזהו נשך (נעיל דף סה:) לאין מוסיפין חנוני למחליף שכר אא"כ נותן כו' לא שמעינן דהוה פלגא מלוה ופלגא פקדון דה"א דטפי מפלגא פקדון הוי ואפ"ה בעי שכר עמלו כיון דליכא תרי תילתי פקדון: **דלא** למישתי ביה שכרא. שכשמוציאה מפסיד המלוה שאין קרן שלו קיים ואין לו על מה לסמוך: הכי

ליה רב אשי לרב כהנא דאמרי אינשי כחשא ארעא ולא לבחוש מרה ההוא גברא דקבל ארעא לשומשמי זרעא חיטי עבדא חיטי טפי מן שומשמי סבר רבינא למימר יהיב ליה שבחא דבינו ביני אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא אטו הוא אשבח ארעא לא אשבחה/ אמרי נהרדעי האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון-עבוד רבנן מילתא דניחא ליה ללוה וניחא ליה למלוה, השתא דאמרינן פלגא-מלוה א' בעי למשתי ביה שברא שפיר דמי. רבא אמר להכי קרו ליה עיסקא דאמר ליה כי יהבינא לך לאעסוקי ביה-ולא למשתי ביה שברא, אמר רב אידי בר אבין ואם מת נעשה מטלטלין אצל בניו, רבא אמר להכי קרו ליה עיסקא דאם מת לא יעשה מטלטלין אצל בניו. אמר רבא חדא עיסקא ותרי שטרי =פסידא דמלוה תרי

ופלגא פקדון. המקבל פרגמטיא מבעל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שוה כאן והוא מוליכה למקום היוקר למחלית השכר, חלי אחריות אוכסים עליו כמלוה וחלי אחריותה על בעלים כפקדון: תקון רבנן הך תקנתא. דניחא להו לתרוייהו: ולא בעי למישתי ביה שברא. אם רצה להוליא חליה בהולאת ביתו מוליא שהרי מלוה עליו היא: לאעסוקי ביה. דמתוך שהשתכר בשלך תטרח ותעסוק בה יפה: ואם מת. הלוה והעיסקא קיימת ביד בניו הרי חצייה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אצל בניו וחין הבעלים גודין ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב: להכי קרו ליה עיסקא. שהרא קיימת תמיד ומתעסק בה ויסמכו עליה בעליה שלא תיתקן להוליאה ואם מת לוה יגבה אלא תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דלריכה להיות קיימת סמיכתו עליה כמקרקעי דטעמא דלא קא משתעבדי מטלטלי דיתמי לב"ח משום למעיקלא לאו עליהו סמך דלאו למיגבי מינייהו אחפיה שהרי בידו להוליאן, אבל הכי לאין בידו להוליאן, וסמך עלייהו: חד עיסקא ותרי שטרי פסידא דמלוה. משום דסתם עיסקא תילתא באגר לבעל הבית ופלגא בהפסד כדתמר בתמיד (נעיל דף סח:) גבי שטרא דרב עילים דאי לא, מתחזי כרבית, דכיון דפלגא מלוה אי לאו דשקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אישתכח דקא טרח בפקדון משום רבית דמלוה הלכך מאן דיהיב עיסקא שני חבילות בגדים במנה ונכתוב שטר של מנה אי מפסיד בלאחת מן החבילות מדמי הקרן מחמשים ה' דינרים ומשתכר בחבירתה ט"ו דינרים אין כאן חשבון להפסד לבד ולשכר לבד אלא נשתכר בפרגמטיא זו ז' דינרין *(ושלמו (ב) תחילת חבילה החסירה בה' דינרין של ט"ו דינרים שהרויח בחבילה אחרת ו' דינרין הנותרים הן הן ריוח ויטול מהן דיהיב עיסקא תילתא באגר והמקבל תרי תילתי) ויטלו בעלים מאותם ז' דינרים שלים שהן ג' דינרים ושלים דינר והמקבל יטול שני שלישים אי כתב עלייהו שני שטרות כל חבילה שטר של חמשים נמצא חשבון של כל אחד לבדו ויקבל עליו המלוה בהפסד החלי שהוא שני לינרים וחלי, ובשכר של חבירתה לא יטול אלא שלים ולא נמצא לאנקו שכר אלא שלשים מעות דהייטו חמשה דינרים דדינר ו' מעות כסף פסידא דמלוה: תרי

אהני כתיבה לגירעון ר' יוסי היה דורש לשון הדיוט דתניא רבי יוסי אומר מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה גובה מלוה לכפול גובה מחצה נהרבלאי גבו תילתא מימר מגבי נמי שבחא א"ל רבינא למרימר והתניא לכפול גובה מחצה לא קשיא הא דקני מיניה הא דלא קני מיניה, רבינא משבח וכתיב לברתיה אמרו ליה נקני מיניה דמר, אמר להו אי מקנא לא מיכפל, אי מיכפל לא מיקנא ההוא גברא דאמר להו "הבו לה ארבע מאה זוזי לברתי בכתובתה"-שלח רב אחא בריה דרב אויא לקמיה דרב אשי אי ארבע מאה דאינון תמני מאה-אי-ארבע מאה זוזי דאינון מאתן? אמר רב אשי חזינן: אי אמר "הבו לה ארבע מאה זוזי דאינון תמני מאה אי אמר "כתובו לה ארבע מאה זוזי" דאינון מאתן איבא דאמרי אמר רב אשי חזינן: אי אמר "לכתובתה ארבע מאה זוזי דאינון תמני מאה ואי אמר "בכתובתה" ארבע מאה זוזי דאינון מאתן לולא היא *לא שנא דאמר "לכתובתה" ולא שנא דאמר "בכתובתה" ארבע מאה זוזי דאינון מאתן עד דאמר "הבו לה" סתמא/ ההוא גברא דקבל ארעא מחבריה אמר "אי מוברנא לה יהיבנא לך אלפא זוזי" אוביר תילתא, אמרי נהרדעי דינא הוא דיהיב ליה תלת מאה ותלתין ותלתא ותילתא רבא אמר *אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא, ולרבא מ"ש מהא *דתנן אם אוביר ולא אעביר אשלם במיטבא? התם לא קא גזים הכא כיון דקאמר מילתא יתירתא, גוזמא בעלמא הוא דקגזים ההוא גברא דקביל ארעא לשומשמי זרעה חיטי עבדא חיטי כשומשמי סבר רב כהנא למימר מנכי ליה כחשא דארעא, אמר ליה רב אשי לרב כהנא דאמרי אינשי כחשא ארעא ולא לבחוש מרה ההוא גברא דקבל ארעא לשומשמי זרעא חיטי עבדא חיטי טפי מן שומשמי סבר רבינא למימר יהיב ליה שבחא דבינו ביני אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא אטו הוא אשבח ארעא לא אשבחה/ *אמרי נהרדעי האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון-עבוד רבנן מילתא דניחא ליה ללוה וניחא ליה למלוה, השתא דאמרינן פלגא-מלוה א' בעי למשתי ביה שברא שפיר דמי. רבא אמר להכי קרו ליה עיסקא דאמר ליה כי יהבינא לך לאעסוקי ביה-ולא למשתי ביה שברא, אמר רב אידי בר אבין ואם מת נעשה מטלטלין אצל בניו, רבא אמר להכי קרו ליה עיסקא דאם מת לא יעשה מטלטלין אצל בניו. אמר רבא חדא עיסקא ותרי שטרי =פסידא דמלוה תרי

אהני כתיבה לגירעון. המקבל שדה מחבירו המשכון שנתנו לו הלוה יפרע ממקום אחר נכסיו ככל הכתוב בשטר: **מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה.** שכל מה שכתוב בשטר כתובתה ודין כתובה דהנעלת ליה מבי נשא לבית בעלה וכו' נפרעת ממנו כשנתאלמנה או נתגרשה כדרך שבעל חוב נפרע ככל הכתוב בשטר מלוה כגון שכותבין בה כמו שאנו כותבין אחריות דנא קבילת עלאי: **גובה מלוה.** בעל גובה מאבי הבת כל מה שכתוב בכתובתה כאילו הלוהו: **מקום שנהגו לכפול.** לשון אחר מה שמכנסת לו כפליים בדמיו בשביל כבוד ולכתוב כפליים בכתובתה וכשהיא יוצאה אינה נפרעת אלא החצי: **גובה.** החתן מחמיו מחצה: **מנכי שבחא.** כל מה שהיה כותב וכופל היה גובה מאבי הבת: **הא דקני מיניה.** מאבי הבת: **הכא דאמר לו.** מלוה מחמת מיתה היה: (ה) **שלח רב אחא כו'.** האי "לכתובתה" אלכתובה קאי לו לגוביינא, מקום שנהגו לכפול היה: **הבו לה ארבע מאה.** קאמר שיכתבו לאותן תמני מאה בכתובתה אלא מאה דכתובה קאמר דאינון מאתים לגבייה: **אי אמר לכתובתה.** לגוביינא קאמר: **ואי אמר בכתובתה.** לכתוב לה בשטר כתובה קאמר: **לא גזים.** אינו מקבל עליו דבר גוזמא אלא כמשפט ולאו אסמכתא היא דהכי אפסדיה: **דקביל ארעא לשומשמי.** קבלנות היתה לזורעה שומשמין והן יקלין מן החטין ומכחישין הקרקע יותר מן החטין: **ועבדה חטין כשומשמי.** הגלית זריעתו ולא החטין הוקרו ונמצא שלא הפסיד בעל הבית במה שהיה זה ונשתכר כחש הקרקע שהיה נכחש בשומשמין יותר מן החטין: **מנכה ליה.** בעל הקרקע מחלקו דמי כחשא דארעא מה שהיתה מכחשת אם היה זורעה שומשמין יותר משזרעה חטין ולא יטול בה חטין שיעור שומשמין שהרי לא הכחישה כל כך מחמת החטין: **אמר ליה אמרי אינשי כחוש ארעא כו'.** כלומר היה לו לזרוע שומשמין אפילו היתה מכחשת קרקע יותר ולא יכחוש מרה ליטול עכשיו פחות וירעב הוא וביתו: **טפי משומשמין.** הוקרו החטין והגליתה לותה שנה זריעת חטין יותר משל שומשמין: **יהיב ליה.** בעל הקרקע מנכה לו מחכירתו ולא יטול אלא כדי שיעור דמי שומשמין שהיא ראויה להעשות לפי שזה גרם זה הנכם: **הלי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון.** חלי פרגמטיא מבעל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שוה כאן והוא מוליכה למקום היוקר למחלית השכר, חלי אחריות אוכסים עליו כמלוה וחלי אחריותה בחבילה אחרת ו' דינרין הנותרים הן הן ריוח ויטול מהן דיהיב עיסקא תילתא באגר והמקבל תרי תילתי) ויטלו בעלים מאותם ז' דינרים שלים שהן ג' דינרים ושלים דינר והמקבל יטול שני שלישים אי כתב עלייהו שני שטרות כל חבילה שטר של חמשים נמצא חשבון של כל אחד לבדו ויקבל עליו המלוה בהפסד החלי שהוא שני לינרים וחלי, ובשכר של חבירתה לא יטול אלא שלים ולא נמצא לאנקו שכר אלא שלשים מעות דהייטו חמשה דינרים דדינר ו' מעות כסף פסידא דמלוה: תרי

[תוספתא דכתובות פ"ד] *כתובות כ"ו.

[נעיל כו.וש"נ]

[נעיל ע"א ע"ב: [נקמן קא.]

*עי' לעיל מקובצת כ"ב ע"ב

[פי' תוס' כתובות נד: ד"ה [מזונות] *נעיל פ"ב ד"ה "אי לא ד' אאר מע" אלי דהכיר "אמרי אינשי" "לכתובתה"]

[נעיל כו.וש"נ]

*ר"ל מ"ז

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פכ"ג מהלכות מלוה ולוה יא סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סי' סו סעיף יא:

יח ב מיי' פי"א מהלכות זכיה ומתנה הלכה כא טוש"ע חו"מ סי' רנג סעיף טו:

נועם מנחם [כדפו"י הגר"ע עלי]

יט ג מיי' פ"ח מהלכות בכורות הלכה יג סמג עשין פט טוש"ע חו"מ סי' שכח סעיף ב:

ב ד ה מיי' שם הלכה יד סמג שם טור ש"ע חו"מ סי' שכו:

כא ו מיי' פ"ו מהלכות שלוחין ושותפין הלכה ב ועיין בהשגות וכ"מ סמג עשין פב טור ש"ע י"ד סי' קעז סעיף ב:

כב ז מיי' שם פ"ז הלכה ד סמג שם טוש"ע י"ד שם סעיף ל:

כג ח מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף לא:

כד ט טוש"ע שם סעיף לג:

מהגה

"הגהא נקרא-מקרא מיוחדים בקיומיא לאריסים"

נועם אסמכתא-אריס שאחר "אי מוברנא לה יהיבנא אלפא זוזי"

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה שלח ד"ה ודיס הכו הה"ל: (ב) ד"ה חד עיסקא וכו' ושלמו מחילה מבילה וכו' דהייטו ה' דינרים דדינר כסף שם מעות הרי פסידא דמלוה כל"ל ותיבת פשיטי הן נמחק:

נועם/מהגה

ב' מקרים בתרן האריס טיגה ובמקום לנדר טומאת מת ועוד רווחים הם בזרע חלים ובכל נאמר בדבר לא הפסיד, ובמקום הטע אין הדיוח

נועם

האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון

מהגה

ב' מאמרות בדא בדבר עיסקא

טיין לכו"ל דה חד עיסקא:

א ב
50 - 50 + 15

(טלר זוז) 10 ריוח
המלוה יטול 3⅓

(ביטלטלי) -5
המלוה: -2½ +5
המלוה יטול 2½